

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)

1 februarie st. v.

13 februarie st. n.

Ese în fiecare duminică.

Redacțiunea în

Közép-uteza nr. 395.

Nr. 5.

ANUL XXIII

1887.

Prețul pe un an 10 fl.

Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$

de an 2 fl. 70 cr.

Pentru România pe an 25 lei.

La sfârșitul anului 1886.

(Iubitei mele soții)

Un an apuse în mormânt
Eri cu a sorelui plecare.
Și 'n urma lui ași pe pământ
Un altul nou zimbînd apare.

O, an bătrîn, ce-ai dispărut.
Eternă fie-ți amintirea!
Că pe pământ tu m'ai făcut
Să știu ce este fericirea.

Eră un timp, când nu speram
Decît sub țernă alinare;
Căci singur, vai, cu me vedeam
Plutînd p'a vieții 'ntinsă mare.

Și indeșert imi suridea
In cale vr'un noroc, séu bine:
Norocu-i o povară grea,
Când să-l imparți nu ai cu cine.

Munciam cu zelul cel mai viu,
Fără să am un scop anume,
Și me luptam fără să știu
De ce trăesc în asta lume...

Dar tu an vechiu ce nu mai ești,
Din piept gonit-ai a mea jale.
Și traiul vrînd să-mi îndulcești,
Un ânger mi-ai trimis în cale.

II.

Eleno, ânger ce ador!
De când tu ești a mea soție,
D'atunci un vis încântător
Viața mi se pare mie.

Pe tine când te-am întîlnit,
(Ca cel ce dă peste-o comoră)
Găsit-am tot ce am dorit,
Tot ce visam odinioară.

Din clipa când te-am cunoscut,
M'ai fermecat cu-a ta privire
Și c'un șuris tu m'ai făcut
Să cred de nou în fericire.

DAȚI-MI UN BAN!

De-atunci tu fost-ai pe pământ
Plăcerea mea nemărginită; . . .
Dar ați în cer eu par că sânt,
Plăcerea-mi este indoită.

Că 'n loc de-un ânger drăgălaș,
Doi imi surid în cale mie:
Tu și micuțul copilaș
Ce porți la peptu-ți cu mândrie. . .

Afară-i noapte, ger cumplit, —
În sobă focul schinteiează;
De sinu-ți gingaș alipit
Copilul dorme și visază.

E mic ș-atât de 'ncântător.
Născut abia numai de-o lună,
Și imi insuflă-atâta dor,
Cât nu e limbă ca s'o spună.

Ah, vino, vin' să te admir
Cu copilașul mic în brațe,
Cu-acel boboc de trandafir
Ce 'mpodobește-a mea vieți.

Viniți, zimbiți-mi amândoi
Cu-al vostru zimbet de iubire,
Să uit că 'n lume sânt nevoi
Și să me 'mbêt de fericire

III.

O! ce noroc, ce farmec sfânt!
Ce veselie 'ncântătoare! . . .
Străin de-acuma nu mai sânt
Și făr' de scop aici sub sôre.

Cu voi surid, me 'nveselesc
Când imi surideți cu plăcere,
Și plâng cu voi când eu citesc
În ochii voștri vr'o durere.

Ați voi sînteți vieța mea
Ș-a vieții mele mulțumire,
Și făr' de voi n'aș mai pute
Să gust aici vr'o fericire

Voioși dar să ve ved mereu,
E tot ce inima-mi doarește,
E tot ce cer lui Dumnezeu
De anul nou care sosește.

Er tu, an vechiu, ce-ai dispărut.
Eternă fie-ți amintirea!
Căci pe pământ tu m'ai făcut
Să știu ce este fericirea.

București, 1 ianuarie 1887.

P. Dulfu.

Femeia bună.

— Novela. —

Măi Gheorghită! de când ți-au murit părinții, nu te-am văzut nici odată făcând vr'o trebușoră cât de mică, ci numai umblând d'a handramandra, ba pela jocuri, ba pela ședători, amuș nu dai pace la o fată, amuș la alta, învîrtindu-te ca un curcan printre dênsele. În mai lasă

jocurile și ședătorile și te dă la lucru, c'apoi știi tu vorba ceea «cine nu lucră véra, n'are ce mîncă érna» și decă se gătește păpușoiul în coșer, nu este ce mîcină, ascultă-me pe mine, că-s un om mai bêtrân ș-apoi știu și eu ceva.

Așă-i vorbiă lui Gheorghită, Ilieș, un bêtrân, dară fôrte de trebă și cinstit, de care ascultau toți ômenii din sat.

Ilieș luă sêma totdeuna la ceea ce făcea Gheorghită și vedendu-l, că nu se prinde de nimica, clătina din cap și dicea șoptind:

— Mă . . . i! da reu se pôrtă băiatul acesta, nu știu de ce s'a alege de dênșul! Cât-i ȃiulica de mare, umblă căscând a lene și nu se prinde de nici o trebă. Nu-mi vine la socotelă! nu-mi vine da! Trebuie să-l mai apuc și eu câte-o țiră la trei parale, pôte dă! vedend el că nu-i șagă, s'a îndreptă și se va apucă de lucru. Ș-apoi dora a trebui dela o vreme să me asculte vrënd nevrënd, că i-a fi și lui lihamete de-atâta suduclă.

Astfel dicea bêtrânul și cum îl căpeta pe Gheorghită, mi-l apucă la vorbă, i torocăniă câte și mai multe, dându-i povețe, să mai stea pe acasă, să nu umble hojma pe drum ca 'n ția de Pașci, atunci, când este mai mult de lucru, când fiecare face câte-o trebușoră și nu stă degéba.

Cu tôte aceste totă ostenela moșnegului inse eră degéba, căci de Gheorghita meu nu se prindea nimica, cum nu se prinde mazărea de pârte.

Umblă cât e ȃiulica de mare cu sumanul între umere fluerând, er noptea chiuind prin sat. Nu-i pásă de totă lumea.

Și când eră un joc séu vr'o ședetóre undeva, Gheorghita eră cel dinteu acolo. Chiar și ômenii s'au fost îngrozit de dênșul și diceau «că din trênsul nu se va mai alege nimica, căci, dă, ce pôte fi dintr'un om ce nu-i invêțat cu lucrul?»

D'apoi să vedeți ce eră la dênșul acasă! Necurățenia cea mai mare, casa nemăturată: patul, mēsa, laița, tôte descoperite, strael aruncate vâlmătug peste olaltă, așă, că nu se șcīea ce-i. Vr'o câteva vituțe ce i-au mai ramas dela bieții părinți, stau cu ȃilele neingrigite, fără apă și fără mîncare.

— Reu lucru-i Gheorghita, aista! — dicea Ilieș, — nu știu ce naiba i de făcut cu dênșul! ôre decă l'oi sfătui să se 'nsôre, nu s'a îndreptă el măcar cât de cât? Bine, voi cercă și acesta. Trebuie să me întelnesc numai decăt cu dênșul.

Intr'o ȃi ôre-care îl întelnesc el și-i dice:

— Măi Gheorghita! da ce te ferești de mine? En vin incoa, c'am să-ți spun ceva!

— Aș vini, moșule, d'apoi dă . . . dta me tot sudui ș-apoi mi-i grôză și mie d'atâta ciuntănelă.

— Vină 'ncoa, vină; c'am săți spun ceva.

Și apropiindu-se el, i ȃise Ilieș:

— Măi Gheorghita, însoră-te, c'amú ești și tu d'a 'nsuratului, ce-i mai bate atâta calea mînzului; ia pe llinca, că-i copilă harnică și cu minte. A umblat și la școlă ș-apoi să veți, că nici nu-i urită! E drept, că ea n'are avere, dară ai tu, și decă i-ți lucră mână în mână, i-ți face avere.

— Bine, moșule, — ȃise Gheorghita. — voi vedé ori de mi-a plăcé llinca, căci dă, eu nu mi-am făcut de lucru cu dênșu, ca să o cunosc mai bine și să vedé ori de-mi place; — ȃicend aceste, se despărteșce Gheorghita ș-o apucă 'n altă parte.

De aici înainte eră în gândul lui tot llinca ș-abia așteptă ca să se întelnescă cu dênșu. Și vedend-o într'o ȃi mergend la fântână după apă, i se părea cu mult mai frmôsă decăt tôte fetele din sat. El sta ca pe foc, căci doriă cât mai de grabă să se întelnescă cu dênșu.

Dumineca viitoare, fiind ea la joc, începù el a vorbi și a se petrece cu dânsa mai mult decât înainte. I plăcea Ilinca și dorul îl împinse ca să spue și ei cele ce simția.

— Ilincă! — i șoptește el în ureche, — vrei tu să te măriți și să mergi după mine?

Ea atunci tresare și se uită lung, lung la el, ca cum l-ar fi întrebat, ori de nu șuguesce.

— În lasă-me în pace, — dîse ea, — și nu glumi d'aceste

— Ba nu, Ilincă: eu nu glumesc; mergi după mine ori nu?

Ilinca vedînd că nu-i șagă, se pune pe gânduri. Ea se 'ntrebă: «Ore să me duc eu după dînsul, că toți ômenii dic, că n'a fi nimic dintrînsul, că cu dînsul nu-i mai face țeră caldă. În sfîrșit dică cine ce-a vré, nîme nu șcie ursita sa, ș-apoi eu săracă cum sînt, de ce să nu me duc după dînsul?»

— Da, mîi Gheorghită! me duc după tine și fă ca să ne cununăm cât mai de grabă!

Ilieș sta de-o parte și vedea ceea ce se petrecea.

— Ei, mîi Gheorghită! cum-i?

— Bine, moșule, bine, ne-am învoit.

— Să trăiți, dragii mei, să ve ved însurați și să fiți hârniciuți, c'apoi șciți voi că «sirgînța aduce prisosînța.»

Îndată după aceea s'a 'nsurat Gheorghită și trăia de aici înainte împreună cu Ilinca. Acésta eră hârnica și nu putea sta nici un minut de gēba, făcea amuș o trebă, amuș alta: așternea patul, mēsa, laița, mătură casa și grigiă de vituțe. Nîme n'o vedea nici odată ședînd seu pîpădînd timpul, precum fac altele, ci totdeuna lucrând.

Adese-ori audia ômenii grîind între olaltă: «Mîi da hârnica-i Ilinca lui Gheorghită, ca ea nu se află femeie pe fața pēmētului.»

Chiar și Gheorghită, care eră înainte nepăsător și fugia de lucru ca dracul de tămăie, vedînd pe Ilinca mereu lucrând, începuse a se ținē mai pe-acasă și a lucră câte una alta. Lui i se pārea tot lucrul din început greu, precum se pare acésta fiecāruia, dară după aceea s'a deprins așă cu dînsul, că nîme nu-l putea întrece. El lucră cât patru!

— Veđi ce face o femeie bună și hârnica! — dîse Ilieș cātră alți sātēni. N'a nimerit-o reu Gheorghită. Nu da!

Ilieș se bucură fôrte cānd vedea hârnicia lor, el se bucură și cānd ar fi fost ei băeții lui.

Gheorghită a prins în vr'o cāțiva ani așă la avere, că toți ômenii se mirau de dînsul.

În sfîrșit i-ți aud și dvôstre dela alții cāt de bine le merge lor, că ei încă mai trāesc.

I. V. Pașcan.

Nu șciú ce...

Nu șciú ce veđi la mine,
Ce bine tu gāșești;
Dar simt că ađi în ține
Cu flacări me iubești!

E amăgire, póte,
Și simțul ce-l am eu;
Dar șciú că 'n međ de nópte
M'ai strîns la sînul teu!

Și șciú că lacrimi calde,
Din ochiul teu aprins,
Pomnitate ca să scalde
Obrazu-ți, m'au atins!...

Nu șciú ce cređi în tine...
Dar simt, cānd me privești,
Că se stārnește 'n mine
Dureri ce nu ghicești!

1887.

Al. I. Șonțu.

Unspredece luni în Orient.

(Schită de călătorie.)

(Urmare.)

III.

Ar fie Dobrogea actuală cāt de urgentă, dar, trebuie să-i constatăm, că acest tērîm la marea nēgră a fost ab antiquo locuit de multe popóre, pe cari mare parte și ađi le aflăm aici locuind și decă aceste popóre în prima linie nu erau călcate și dri-pite de alte nēmuri, și decă cultura modernă eră posibilă ca să străbată aici, atunci acest teritor bine-cuvēntat în abundență cu tôte recerînțele lipselor umane, ar fi putut să esceleze cu ori ce țeră europēnă.

Aristocrația română de un timp încôce se vede a fi lăsat mult din năravurile ei, a desconsideră tot ce e românesc, și așă nu numai la Sinaia, dar și aici în Constanța au edificat pe locurile cele mai încântătoare casteluri și vile, cari decorēză mult bulevardul și părțile orașului. Se aștēptă mult dela acésta clasă de cetățeni, că cercetānd bāile dela Constanța, vor da și mai mare avēnt acéstuia oraș maritim, care în tótă privînța are să devină respirul comericiului și decórea Romāniei. Tot acésta constatare eră să o mărturisesc și despre comercianții noștri, decă aceștia nu ar lipsi cu desevērsire din piața și din portul orașului, unde mii de fregate și corabii đilnic încarcă și descarcă, dar una nu e română. Eu unul de mărturisesc, iubiți cetitori, că mai multă vitalitate ori flecsibilitate comercială cugetam a fi în comercianții romāni decāt ca ei să nu ocupe și să nu pună mână pe unicul port maritim ce-l are Romānia la marea nēgră

Poporația orașului e variată, greci, turci, armeni, tātari, bulgari și prē puțini romāni. Romānia a stabilit aici o armată destul de considerabilă ca să pótă face ordine și să romanizeze orașul. Și la provință încă se stabilisase romāni din Moldova, unde se înființēză sate, cari precum am observat prosperēză cāt se póte de bine. Prefectul actual se vede că este omul aștēptārilor și dorințelor curente.

Eră chiar Ramazanul (post) musulmanilor. Un șberat melancolic se audia la anumite cēsuri din minaretele giamiilor. Eră cāntul de rugă al softalelor viniți în curēnd dela Stambul, ca să anunțe penitență, și că fiii lui Mohamed au đile grele, đile de post și rugăciune. Unul din softale pe care îl rugai a-mi da testul cāntării, avū îndrēsnela a-mi dictă următórea rugăciune:

Alla echiber, alla echiber
Essedö ella ilache Illala (bis)
Essedö enne Muhamed öres urulla (bis)
Hai alle sellea, hai alle sellea
Hai alle feleach, hai alle feleach,
Alla echiber, alla echiber
Lea illache Iliella.

Giamiile erau indeseuite de turci tērēți pe covóră la pāmēt. Muftiul, un hoge bētrān cu caftan verde, cu turban alb și cu o barbă albă ca zăpada, luase locul seu vis-à-vis de niște inscripțiuni în turcește, la cari se 'nholbă cu o pietate și strigă din cānd în cānd «Allah.» La acest cuvēnt toți își aredicau

capetele dela pământ și strigau cu mâinile ardecate spre cer «Allah» După atari ceremonii apoi se urcă pe catedră una din softalele vinite dela stambul, și cântă pasage din Coran. Dar ve mărturisesc că eram pătuns de pietate ascultând vocea dulce și melancolică a acestui om fanatisat. In atari rugăciuni și cântări își petrec ei toate zilele postului, mâncând numai inspre 9 ore seara niște mâncări făcute anume pentru ei.

După 8 săptămâni din partea Padișahului din Stambul se anunță Bairamul (ziua nașterii lui Mohamed.) Atunci e bucurie, e totă lumea imbrăcată în fesuri noi, la totă casa se taie berbecul, cadănele își petrec la apele dulci, pe strade umblă fel de fel de escamători, de comedianți, de lăutari turcești, de preocupți cu giuediimele, cu baclavate și fidea și auți salutarea lor: «Alechim sallam.»

Un turc cu care me făcui cărdăș (prieten) m'a invitat pe ziua bairamului la el in comuna Mamaia. Efendi Ibrahim Osman turc emancipat, om cu reputațiunile lui, consilier al județului, m'a poftit la casa lui, de a me convinge, că noi avem forte obscure cunoștințe despre viața familiară musulmană. Pe ziua anunită me duseam la efendi, unde in giurul căsii lui me așteptă hogaea și unii din prietenii lui. Cadăra lui și o soră văduvă impodobite și impropodite cât se pôte mai fantastic pe turcește, me salutară cu un compliment oriental, me conduseră in o odaie, unde o mesă turcească deja eră plină de mâncări și in giurul mesei sofale. Eră pilaf, rahat, ghiisdiimea și niște zaharicale cu nucii, apoi cafea și un ciubuc pe care mi-l aprinse efendi Ibrahim. După ce gustarăm din mâncări și ne aprinserăm ciubucul, vinise și cadănele a se arătă. Eră albite și cu sprincenele colorite negru, și fețele erau telovate cu sbengulețe și pe frunte aveau in piele aședați mahmudele de aur (bani turcești de aur) și toate aceste le lăcea tare diformate. Imi oferii tutunul lor, me intrebară, că sunt damele noastre mai frumoșe? că sunt la noi rose frumoșe și a. Apoi la un semn al turcului se depărtară și nu le-am mai vădut. Când plecai, tot hogaea și prietenii turcului erau la trăsura mea și-mi dăseră: «haeșam hairasum efendi.»

IV.

Am vădut orașul Costanța, am vădut toate instițiunile ei bune și rele, acum să mergem, — cugetam in mine — și la provinciă.

Tocmisem o trăsura tătărăscă. Când vinise să me ia, atunci observai că trăsura e formală ladă, un lădoi colorit cu fel de fel de caricaturi de un gust turcesc. Intrați in lădoi și numai capul mi se vedea, rideam singur de acesta comoditate esemplară.

Vizitiul eră de rasă neșușă mongolă, cu o poșă din cele mai diformate, cu ochii chiori, cu nasul turtit și cu barba ca la un căprior, il chemă: Kurtamer Kurtakai. Se staționă pe pupa lădoiului și rodea cucuta ce o adunase pe ruinele unui sat devastat de muscali. Me imbiă si pe mine dicend: cardăș tatar ekmek. Un iok (nu) i-am dīs, și me apropiai de acest om ca să me conving, că aieve rōde la inveninata cucută?

Treceam prin sate tătare de o stare prōstă și cu o poporație abia esistindă, murdari, afumați de fumul puturos. La totă casa se putea vedē bucăți de carne de cal și roiul de mușce bāzāind pe ele, pe cari le alungă un moș tatar cu cenușe. seu cu o crēngă de spini, cari creșe in buecie pe lângă casele lor. Un singur arbore nu se pôte vedē in giurul caselor și nici ingrădituri nu se fac.

Când furtunile de mare sunt veheminti, atunci aceste sate tătare devin acoperite de un nor de ce-

nușe, și ai cugetă că sunt nori grei de plōie, nu, sunt murdăriile ce le apucă in vērtejuri vēnturile și infecteză ținuturi intregi. Trebuie să observ, că tătarii lui Tamerlan sunt in decădintă, din care numai totala descompunere îi pôte salvă.

Limbagiul tatar e o compozițiune din dialectul mongol-arabesc esprimat in niște tonuri precum esprimă ovreii noștri limba germană. Etă un cântec tătărăsc:

Cara bulgar comita el cisăbogdan
Orusie zabet ghesti sudar ér.
Cüstenge ce curulgan giaguin
Dan zar gurgur toplar atilip Kargada var.
Altmis echi nerduen sečen echi,
Echi guz giam her zialet ecinde.
Hepși tam ér. Meiduan ascher alla
Iac giverer soldat chadam sizden bala si sen suiteget nazar ér.
Olgiumen nacta mal bolmaz alla giaman kül oldi.

Ei nu posed nici istorie proprie și nici literatură tătărăscă. Trăesc într'o lenevire, lucrând numai ată ca să nu mōră de lōme. Er femeile lor duc o viață retrasă, ocupându-se cu măcinatul orzului (arpa,) din care pregătesc un fel de cōcă pe care o coc in spuză.

Ar trebui să descriu lucruri murdare din viața acestui popor, dar de o parte modestia, ér de altă parte ar dice unii că e imposibil, ca un popor cu un trecut atât de oribil să devină o umbră sibarită. Etă și niște nume tătărăști din cele mai caracteristice: Giomacai Cocai, Saladein Bek Manbet, Nurum Akai Kokai, Horoz Akai Grumai, Nuradin Giam Bulat, Kurtamet Gengi Zobil, Demirgan Arslambek, Bektali Seifula Beigazi, Giomageldi Baizari Taigara. Nume femeiești: Tokai Cam, Atimbek Repik, Agiapai, Kirimea, Lilibek.

Fui surprins când me apropiai de un sat tătărăsc și vădui că tătărimea purtă pe o targă un cal mort. Ce va să fie asta, cugetam in mine. Plecai și eu in urma lor. Eră veseli tătarii de minune, chiotiau, sbierau și femeile lor in tulburi priviau vesele conductul. Ce o să fie atăta bucurie? îi urmăriam, deși observasem că nu le convine un giaur între ei. Ajunsesem in fine după un scoboriș la o poiată, aici eră giamia tătărăscă unde ne așteptă o fantōmă de om, schelet de slab și cu o barbă ce nu am mai vădut, eră hogaea cel tătărăsc cu un baltag într'o mână și in cealaltă ținea Kitapul Coranului. Aici glōta se opri și după o lungă bālăbănire aședară mortăciunea pe patru pari și ei se postară într'un semicerc. Ve rog, eram și eu între ei.

Hogaea se apropiă cu ore-care smerenie și puse Kitapul pe capul calului și incepū să chiotescă niște cântări într'un glas de și cărdul de căni o luă la urlare. Tătarii plāngeau la auđul urletului cănesc «semne bune» strigă hogaea: că urlă și căni. In fine hogaea își întōrse fața inspre Stambul și după ore-cari închinăciuni se apropiă de cal și strigând incepū să izbescă: bahtiz bahti (nenorocitul,) la care strigare tătărimea se apucară cu felurite cuțite și jatagane să taie bucăți din mortăciune. Unii i adunau sângele, alții tăiau in carne, alții deja alergau cătră casă cu prada lor. In modul acesta il dividase și tătărimea eră veselă, că pôte să guste carne de cal mort. Vizitiul meu încă-și procură o bucată pe care o aședă in ierbă sub ședutul lui; și apoi cu curiositatea satisfăcută, plecarăm.

E grozav, e temerar a noptă pe pustietățile aceste, unde zile intregi nu ali decât numai niște cășle bulgărești și d'ale mocanilor noștri a căror dulăi mai că te scot din lădoiul trāsurei. Intālnești ici colo ciopōră de cămile uriașe mușinând după burueni, și auđi sbieratul și clopoțelele nenumeratele

turme de oi adunate pe lângă căsăriile grecoteilor viniți din Asia a prepară cașurile ferte și sărate otravă.

Se făcu o noapte neagră ca iadul. Tătarul meu fricos, după ce se întunecă grozav, se adăposti lângă un cimiter tătar și apoi își slobozi caii la pășune, căci nu mâncaseră totă diulica. Eu me aședai în lădoi, ér vizitiul își propti capul pe un petroi de mormént; nu știu decă a durmit, dar eu nu durmisem totă noaptea; de, ore poți să dormi în un lădoi, și aprópe de un cimiter în pustietățile Schitiei? Incepusem să me necășesc că am făcut acest voiagiu atât de cutezant din partea mea. Dar în aceste turmentări, vini și aurora cu degetele-i de trandafiri. Me sculai și începui să caut pe Kurtamer-Kurtakai, nu eră nici el, nici beigirii (caii.)

Așteptam să plecăm, când mai târziu vęd un convoiu de tătari cu hógeară în frunte aducënd un mort. Mortul eră înfășat în niște sdrențe, avea un fes în cap și eră pus pe niște scânduri. Apoi îl puseră lângă grópă. Hógeară rădimat pe un bastonag începú să-i vorbescă mortului, că cum să facă el la raiu: între altele i díse: mēi prietine, te du în sinul lui Mohamed, dar acolo să-i spuni, că ne stăpănesc ghiaurii și să vină odată să ne elibereze de ei. Să bagi inse sémă, că la ușa raiului este un ghiaur mare, pe acesta decă vei puté corumpe-l cu bani. (Atunci toți tătarii aruncară câte un ban în grópă.) Și decă nu vei puté să-l corumpi, étă bastonul acesta, dá-i una în cap și fugi în rai, unde vei află pe Mohamed.

La aceste ultime cuvinte tătarii o dădură la fugă și se opriră în satul lor, unde într'o grópă începură să se bocescă după mort. Hógeară remase singur, astruca mortul, și cu plecai, după ce tătarii își aduse beigirii, mirându-me de atăta barbarism.

Contrastul acestor sate tătărășci sânt comunele româneșci cari se estind dela Mangalia, Ostrov, Silistria, Tulcea înspre Dunăre. Ve mărturisesc, fără óre-cari complimente, că români mai frumoși, mai robuști, mai bine regulați în ale economiei, mai bine trăiți, mai bine păstrată fisionomia română, mai morali, prověduți cu biserici și școli, nu am aflat nici în România, nici în părțile noastre. Iti ride inima de bucurie, când privești aceste comune, cari sub guvernul turcesc au știut atât de bine să se conserveze pe sine. Nimic din datini, nimic din morală, ba te prinde o mirare, când asți claritatea moralului românesc păstrat cu atăta severitate. Părțile aceste dobrogene altcum difer cu totul de celea de pe lângă Constanța, aici asți păduri, grădini, agrii bine lucrați, drumuri pavate, nenumerate pogone de vii. Cu un cuvënt, cultura acestor locuri este indestulitoare.

În părțile aceste se află și monumentul numit de turci Adam Clisse (biserica omului,) care după sculpturile depe el se dovedeșce a fi române din timpul lui Theodosiu, căruia se pot atribui și drumurile bine conservate, dela Cernavoda la Tomi. După unii acest val ar fi fost edificat de Theodosiu spre a constringe pe Huni și Goți în internul Schitiei cari devastau coloniile romane în Messia.

Tóte aceste dovedesc că teritorul dobrogian a fost odată bine poporat, că a avut o cultură romană și că nu e condamnată acésta țeră, unde poporațiunea întimpină atăta pământ și atăta menagiare dată de natură. România ar trebui să aibă o pace durabilă, ca să pótă desvoltă în deplină libertate dorințele și misiunea ei aici la Marea-negră.

Rentornându-me din acésta călătorie la Constanța, me aședai aici și făcui băi patru săptămâni, cari m'au recreat cu desevěrsire. Sub acest

restimp am făcut cunoșcința unui patriot grec din Pilos, cu acesta plecai la Constantinopol și la Athena, despre care călătorie voi avé onóre a continuă mai târziu.

(Va urm.)

V. Grozescu.

Denisa.

Piesă în patru acte de A. Dumas-fiul.

Artistei desevěrsite,
dnei Aristița Romanescu-Manolescu.
Traducătorul.

Persónele:

Artiștii cari au jucat la „Teatrul Național” din București. *

Contele Andrei de Bardannes	dl Gr. Manolescu
Brissot	> I. Petrescu
Fernand de Thauzette, fiul dnei de Thauzette	> V. Hasnaș
Thouvenin	> C. Nottara
Pontferrand	> I. Nicolescu
Marta de Bardannes, sora lui Andrei	dna Ana Manolescu
Denisa Brissot, fiica lui Brissot	> Ar. R. Manolescu.
Dómna de Thauzette	> A. Nottara
Dómna Brissot, nevěsta lui Brissot	> M. Vasilescu
Dómna de Pontferrand	> A. Dănescu
Clarisa de Pontferrand	> M. Ionașcu
Un servitor	dl I. Băilescu.

ACTUL I.

(Un salon la țeră, fórte elegant. Uși, ferești în fund, dând în grădină. Uși în amědoue părțile.)

Scena I.

Denisa, Clarisa, apoi Andrei, Thouvenin, dna de Pontferrand, dl de Pontferrand, dna Brissot, apoi Marta, Fernand, Brissot.

(Înainte de a se ridică cortina, se aude Denisa cântând — acompaniându-se cu piano — o bucată din «Mireille»: Et moi si par hasard, quelque jeune garçon. Cea din urmă frasă o díce după ce se ridică cortina și în fața publicului. Clarisa e în picioare pe scenă și face semn persónelor, cari sânt în culise, să vie încet și să asculte fără să se arete. Când dá Denisa cea din urmă notă, Clarisa aplaudă.)

Clarisa. Bravo! bravo! Ancă odată!

Denisa. (Sculându-se.) Ce fel, m'a-ți ascultat, dră? Eu credeam, că sânt singură. . . E o trădare.

(Celelalte personaje au intrat. Andrei, Thouvenin, Pontferrand și nevěsta sa, dna Brissot. Toți aplaudă, afară de dna Brissot.)

Thouvenin. Urmați, dră, urmați, ea și cum n'am fi aici!

Dna de Pontferrand. (Încet soțului seu.) Șcicia pré bine că o ascultăm

Pontferrand. Cređi?

Clarisa. (Vinind la Denisa.) Ce arie e acésta?

Denisa. O arie din «Mireille.»

Clarisa. Ce e «Mireille?»

Denisa. N'ai fost nici odată să ascuți «Mireille» domnișoră?

Clarisa. Unde?

Denisa. La Opera comică.

Clarisa. Pe mine nu me duc la teatru.

Denisa. Nici chiar la Opera comică?

Clarisa. Nici la Opera comică; când e cineva de vęstra mea și merge la Opera comică, trebuie să se și mărite.

Thouvenin. Acésta se întemplă câte odată, dar nu e neînlăturabil.

Clarisa. (Lui Andrei.) Dle, tot așa cântă dra Brissot în tóte dílele?

Andrei. Da, domnișoră.

* Piesa fiind jucată într'un cliș superior, gășesc de datoría mea să pomenesc numele artiștilor cari au interpretat-o. (Trad.)

Clarisa. Ce fericit ești!

Andrei. Da, negreșit.

Clarisa (Denisei.) Să-mi împrumuți și mie par-
tiția acésta. (S'a aședat la pian și o descifrează.)

Denisa. Intrébă înteu pe mama dtale, vré?

Clarisa. Mama n'o să vré. O s'o iau, fără să-i
spui nimic.

Denisa. Nu-ți pot da voe.

Clarisa. Pe când vei fi întorsă cu spatele. . . Și
când e vorba, i dîc mamă, dar nu mi-i mamă. Mama
m'ar fi dus la Opera comică. Densa me iubiă mult.
Acésta e nevêsta a doua a tatei, și e fôrte aspră,
fiind că dîce, că are respundere. Ce va să dîcă
acésta respundere? (Căutând prin note.) Ce mai ai
frumos p'aici? . . . Dar dra Marta unde e?

Denisa. S'a dus s'o caute. Adinéuri eră in parc.

Andrei. (Dnei Brissot.) Vocea trei Brissot câștigă
din dî in dî.

Dna Brissot. Da, așa e.

Dna de Pontferrand. (Dnei Brissot.) Ah! dnă,
dșóra e fata dumitale?

Dna Brissot. Da, dómna.

Dna de Pontferrand. Ve fac complimentele mele;
mi s'a vorbit de dnia-ei. Nu eră să cânte acum in
urmă in biserică, la nunta fiului lui Bertrand arendașul?

Dna Brissot. Ba da, dnă.

Dna de Pontferrand. Insoțindu-se cu orga, pe
care a dat-o dl de Bardannes.

Andrei. Da, dnă.

Dna Brissot. Dar trebuiă autorisația episcopului.

Dna de Pontferrand. Da, și dînsul n'a vrut s'o
dea. Nu-i place să cânte femeile in biserică. Face
pe lume să nu mai asculte slujba. Eu sînt de pă-
rere să se ție slujba parohiei. E adevêrat, că de
multe ori auđi cântându-se fals, dar omul nu merge
la biserică, ca să asculte musică.

Thouvenin. Se duce, pentru ca să invețe să fie
mai milos, mai bun.

Clarisa. (Cântând o arie din Sylvia.) Ah! ce fru-
môsă bucată! (Pontferrand pe jumătate adormit, fre-
donéză aria ce cântă Clarisa.)

Dna de Pontferrand. (Dnei Brissot.) Trebuie să fi
muncit mult fata dtale, până să ajungă să cânte așa bine.

Dna Brissot. Da, a invêțat mult cu un prieten
bêtrân al nostru, profesor de canto la conservator,
care vrea cu ori-ce preț, s'o facă să intre in teatru.
Ne incredința, că ar puté câștigă 100.000 de lei pe an.

Dna de Pontferrand. Nu-i mult. . . căci e greu
să se invoescă cineva, să se urce pe scenă.

Thouvenin. Sînt și covore pe scenă, dnă.

Dna de Pontferrand. Da, dar nu pentru danțuitoare.

Pontferrand. Apoi, dra Brissot nu eră să danțeze,
dragă.

Dna de Pontferrand. Dcă eși odată in fața pu-
blicului, ori ai danță, ori ai cântă, tot una e.

Thouvenin. (A parte.) Bună femeie! (Tare.) Cu
tôte aceste, dnă, tot e o deosebire. Surđilor le place
mai mult danțul, și orbilor le place mai mult cântecul.

Dna de Pontferrand. (Lui Andrei.) Cine e dl acesta?

Andrei. E un negustor mare, are avere frumôsă
și mai are pe d'asupra și inimă bună.

Dna de Pontferrand. Cum il chiamă?

Andrei. Thouvenin.

Dna de Pontferrand. Thouvenin! Thouvenin!

Pontferrand. Nu mai căută, dragă, că nu e in
almanahul de Ghotă, dar il găsești in dicționarul de
adrese al lui Bottin.

Dna de Pontferrand. Ah! Ah! Nobleța, care se ri-
dică! (Lui Andrei.) Dîci, că dșóra acésta e profesóra
surorei dtale?

Andrei. Ba nu, dómna, ea e dra sa de companie,
prietena sa.

Dna de Pontferrand. Prietena sa! Prietena cu
plată, căci mi se pare, că-i dați léfă, și încă bună,
ca să facă ceea ce face aici.

Andrei. Dra Brissot nu primeșce dela m'ne nici o
léfă. E fata intendantului meu, un om fôrte cinstit,
fost oficier și decorat.

Dna de Pontferrand. De guvernul de acum?

Andrei. Nu, de cel de dinaintea lui.

Dna de Pontferrand. Nu eră nici acela mai bun
decât acesta.

Andrei. In sfêrșit, bun, reu, așa s'a întemplat.
Eră soldat bun, a fost rânit in Crimeia și in Italia și
l'a decorat. E pôte o nenorocire, dar ce să facem?

Dna de Pontferrand. Și de ce a eșit din armată,
dcă eră așa de viteț?

Andrei. Ca să se însore. Fata pe care o iubiă
n'avea zestre, el n'avea nimic și șciu, dnă, că in ar-
mată. . .

Dna de Pontferrand. Trebuie zestre, șciu; atunci a
eșit, fiind că iubiă?

Andrei. Tocmai asă.

Dna de Pontferrand. Să iubescă pe bêtrâna asta!
Ciudat! Dtale nu ție se pare ciudat, când veđi o bê-
trână spunënd, că a fôst iubită?

Andrei. Nu, când acea bêtrână a fost frumôsă
și e încă bună, cum e acésta. Ceea ce e mai ciudat
e, când cineva a putut luă de nevêstă o femeie, care
a fost totdeuna urită și nici odată bună.

Dna de Pontferrand. E bunătate și bunătate.
Sînt bunătăți, pe cari nu le pot avé tôte femeile.
Va să dîcă, sînt niște ómeni, cari au fost nenorociți?

Andrei. Da, și nenorocirea au suferit-o cu mult
curagiu și cu multă demnitate.

Dna de Pontferrand. Și cum trăiau, când erau
nenorociți?

Andrei. Cu munca.

Dna de Pontferrand. Și fata?

Andrei. Fata da lecții de franțozeșce, de istorie,
de musică, căci e fôrte invêțată: are tôte diplomele.

Dna de Pontferrand. Educație laică.

Andrei. Atunci mi-a fôst înfăoșat tatăl, care
lucră într'o casă de comerț. Șederea acestor ómeni
de ispravă la mine m'au îngăduit să-mi scot sora dela
mănăstire, lucru, ce nu puteam face pân' atunci cum
trăiam la Paris ca flăcău, și ne mai avënd nici
mamă nici tată de dece ani, nici vr'o rudă, care să
fi putut vini să stea cu mine și să se însărcineze cu
ingrigeria Martei.

Dna de Pontferrand. Atunci ț-ai incredințat mo-
șia lui Brissot, ingrigeria casei dnei Brissot și pe sora
dtale fiicei lui Brissot.

Andrei. Da, dómna.

Dna de Pontferrand. Acésta va să dîcă, că ai
avut incredere. Dar cređi dta, că o persoană, care a
voit să se facă actriță, să fie o tovărașă destul de
cuvinciosă și destul de sigură pentru o fată dintr'o
familie cum se cade? Căci sora dtale astfel este.

Andrei. Și eu, dnă, sînt tot ca densa.

Dna de Pontferrand. Dta ești părtaș al ideilor
nouve. Nôptea de 4 august! Ne-a costat scump nôptea
aceea! (Lui Pontferrand.) La ce te gândești Philibert?

Pontferrand. (Cam adormit.) La tine, dragă. Mi-i
greu, să me gândesc la alt ceva, când ești tu aici.

Thouvenin. (Lui Andrei.) Imi place Pontferrand
ăsta! Imi pare, că ș-a primit sôrta cu veselie

Andrei. Oh! Cu multă veselie, te incredințez, e
un om șiret.

Thouvenin. Dar de ce dai socotelă despre tôte
soției sale?

Andrei. Acesta e birul datorit vecinilor de mo-
șie. De nu i-aș respunde într'un chip hotărît. Ddeu
șcie ce ar mai bîrfi de tótă casa!

Dna de Pontferrand (Martei, care intră.) Bine ai venit, fata mea!

Marta. Me iertă, dnă, că am întârziat, am fost la pădurarul, căci are un copil cam bolnav.

Dna de Pontferrand. Să n'aibă vr'o bolă lipicioasă.

Marta. Nu, dōmnă.

Dna de Pontferrand. Imi eră témă, să nu fi cumva bolnavă, căci nu te-am vĕdut ađi la biserică. De aceea am venit, cu tōte că eram să mâncăm aici dișeră.

Marta. Am ascultat de atâte ori slujba bisericeii, când eram la mănăstire, încât acum me pot odihni puțin, dragă dnă. Sînt cu mult mai inaintată decăt dta: dta te duci numai dumineca, dar eu me duceam in tōte ȓilele.

Dna de Pontferrand. Dra Brissot te invĕță tōte aceste?

Marta. Nu, dnă, căci dra Brissot ađi de dimineță a fost la biserică

Pontferrandul Lângă dna de Thauzette.

Dna de Pontferrand. E aici?

Marta. Da, dnă, și are să stea cîteva ȓile.

Pontferrand. Frumōsa Zezeta, cum i ȓiceam acum vr'o ȓece ani.

Dna de Pontferrand. O cunoșceai pe vremeaaceea?

Pontferrand. O cunoșcea tot Parisul, și eu stam la Paris p'atunci. (Oftĕză.)

Dna de Pontferrand. Și acum te duci destul de des.

Pontferrand. Cam la doue luni odată, și chiar atunci cu bilete cumpĕrate inainte pentru ducere și aducere. Veđi dar, că nu te prĕ poți folosi.

Dna de Pontferrand. Nu e vĕduvă frumōsa dnă de Thauzette asta?

Andrei. Ba da, dnă.

Dna de Pontferrand. Bărbatul seu eră in fruntea unei societăți financiare; și a lăsat treburile intr'o stare fōrte rea.

Pontferrandul. După mōrtea sa, situațiunea s'a limpeđit, dōmnă.

Dna de Pontferrand. Curată trebuie să fi fost apa, cu care a limpeđit-o! Dar par' că are un fiu?

Andrei. Da, a fost in liceu cu mine.

Dna de Pontferrand. E mai mic decăt dta.

Andrei. Cu 6 ori 7 ani.

Dna de Pontferrand. E un gură-cască, care nu e bun de nimic. Mamă-sa vrĕ să-l însōre, dar i va fi cu greu să-l cĕpĕtușcă. E și el cu dĕnsa aici?

Andrei. Da dnă, o să eșim ađi de dimineță cĕlări impreună; dna de Thauzette imi dă lecții.

Dna de Pontferrand. Ah! da, ar putĕ da lecții de cĕlărie, ca și dra Brissot lecții de ortografie. . . . Aidem de-mi arată și mie cum sĕnțeți instalați; imi pare, că ați prefăcut tōtă partea acĕsta a castelului. (Se depărtĕză.)

Thouvenin. (Lui Pontferrand.) Dna de Pontferrand e fōrte cu duh.

Pontferrandul. Oh! Da. . . E rea ca riia. Ia ascultă, ești amestecat intr'o mulțime de afaceri sigure, căci, după cum vĕd afacerile dtale sĕnt sigure.

Thouvenin. Oh! Da.

Pontferrand. (Strîngĕndu-i mĕna.) Imi pare bine. Ar trebui să me viri și pe mine in vr'un consiliu de administrație. Pontferrandii sĕnt de o viță veche. Ėtă un prilej fericit, ca democrația să se unĕscă cu nobleța; acĕsta mi-ar inlesni și mie cĕte odată cĕlĕtoria la Paris.

Thouvenin. Să-ți veđi iubita?

Pontferrandul. Cine ț-a spus asemenea lucruri?

Thouvenin. Așă se vorbeșce pe aici.

Pontferrandul. Ce bĕrfitori!

(Va urmă.)

Dumitru Stăncescu.

Metoda de a vorbi și recită bine.

(Urmare și fine.)

VII.

Legătura și pauza.

De mare trebuință e, intr'o bună vorbire sĕu bună frasare, observarea cea mai amĕnunțită a paușelor și a spațiului, sĕu suspensiunilor de voce, cum și in acelaș timp a legăturilor, adeca a impreunării unei vorbe cu alta, unui cuvĕnt cu altul.

O legătură sĕu paușă nepușă la locul ei, pōte strică absolut ințelesul, după cum am mai arătat-o și la capitolul despre punctuația ortografică. Sĕnt frase cari, cu tōte că cuprind la cinci-ȓeci de cuvinte, și pōte și mai multe, nu permit nici o odihnire a voceii: sĕnt altele ĕr, cari, deși numai de cinci-șĕse cuvinte, ĕer totuș o intrerupere in cuvĕntare, unul sĕu mai multe spații de timp inre acele cinci sĕu șĕse cuvinte.

După intrebări (?) și esclamațiuni (!), de ordinar trebuie lăsat un spațiu, — pentru ca acĕsta intrebare sĕu acĕsta esclamațiune să-și facă reflecțiunea de respuns ori de mirare, in cugetul ascultătorului

Reticența (. . . .) nu produce totdeuna o suspendare seriōsă de voce; suspendarea in asemenea cazuri se crede a fi temporară și mică, atāt cĕt reflecțiunea ideii ascunse pōte străbate in mintea ascultătorului. Astfel in dialogul următor:

— Di Georgescu este un om tiner?

— Da, e tiner . . . de când lupii albi!

Reticența de aici suspendă un moment vorbirea, dar o suspendă așă ca sunetul cel din urmă al cuvĕntului tiner, adeca literele «er» sĕnt prelungite, in ĕre-care spațiu, până ce sunetul lor se perde, și atunci legătura se operĕză imediat cu «de când,» tot pe nota la care ajunsese ultimul sunet al cuvĕntului «tiner.»

Reticențele se mai insemnĕză și atunci, când persōna intrerupe șirul frasei convorbitorului seu. Es.

— Am fost astăđi dimineță in strada. . . .

— Las' că șĕiu in care stradă ai fost: in strada Germană!

Aici nu mai e vorba de trĕgĕnare a cuvĕntului, după care vine imediat reticența, de ĕră-ce intreruperea bruscă, a tăiat de odată vorba celui intĕiu. Cel mai urit efect se produce la o cĕtire de es., când cĕtitorul dă valōre acestor feluri de reticenți. In teatru, asemenea lucruri sĕnt și mai condamnabile. Se aude totuș de nenumerate ori, la actorii ce nu-și dau silința de a pĕtrunde acĕst meșteșug al vorbirii, o mare trĕgĕnare a ultimului cuvĕnt ce-l au intr'un paragraf de vorbire al lor, când trebuie, conform textului piesei, să fie intrerupți de alții. Lucrul se ingreuie mai ales când actorul insărcinat să-i dea replica, nu i-o dă la timp. Astfel in dialogul:

— Nu! voi spune tot, voi spune că dta m'ai bĕ. . .

Taci! că te bat din nou!

Dĕcă replica «taci!» nu va fi ȓisă imediat, in spațiul de timp in care trebuie a se pronunța de prima silabă «tut,» acĕsta va trebui să ȓică dar: bĕăăă . . . ceea ce nu pōte fi decăt ridicol.

Ėncă o atribuțiune se pōte da reticenței: aceea de a curmă o frasă prin alta, in vorbirea aceleiași persōne:

Plēcă chiar in minutul acĕsta la . . . ori nu, nu mai plĕcă, e de prisos!

In acĕst cas reticența cere o suspensiune de vorbire, urmată de schimbare de intonare, de ĕră-ce

nu mai există legătură între idea primitivă și cea supravinită prin o schimbare a gândirii; e tocmai ceva contrar, și deci separațiunea întregii intonații trebuie să fie bruscă. Legătura contribuie foarte mult la lămurirea vorbirii și îndată ce asta legătură se strică, vorbirea pierde cea mai însemnată importanță. Să cităm ca exemplu următoarele versuri duse de drul Ilerman, (poema «Sorin» Bolintinean):

Am căutat misterul în lumi necunoscute...;
Pe oameni, pe natură, pe toți i-am întrebat;
M'am coborât în umbra mormintelor tăcute
Și prin țărâna lumii adânc am cugetat...;
Am despăcat țărâna, precum și cugetarea, —
Și nu știu... cugetarea e care a urmat
Materiei?... s'eu lutul a urmărit suflarea?...
S'eu, altfel, cugetarea?... să fiu mai acurat:
Mai bine jucam ursul la porțile străine,
Căci, cel puțin ursarul tot crede în ceva, —
Dar eu? nu cred nimica... și nu știu de fac bine
Să nu cred!... nu știu ăra de fac vr'un reu cumva?...
Dar am aflat... că nu e mai mare bogăție
Decât credința noastră! ș-atunci, am pismuit
Pe prostul care crede și trece 'n veselie
O viață 'ntr'egă... 'n care nu șcim la ce-am venit.

Aceste 16 versuri compun o singură idee cu derivările din ea; în mijlocul lor negăsindu-se, s'eu mai bine țis neputându-se stabili nici un adevărat punct, cu toate reticențele ce se văd, ele trebuiesc debitate fără nici o odihnă, și fără a curmă vocea după vr'un vers s'eu frasă, cu toate suspendările și tranzițiile momentane, căci altfel se riscă de a nu se mai înțelege nimic, decă nu va fi completă și întregă legătura ce se cere.

După cum am mai arătat la regulile ortografice ce trebuiesc păzite, lipsa de spațiu provacă neînțelegera, s'eu contrariul unei vorbe. În frazele următoare mai punem un asemenea exemplu:

— Unde-ai fost astă noapte, — soldat?
— La garda pieței, să trăiți! — domnule' căpitan!

Înțelesul se alterează prin legătura «gardei pieței» cu «să trăiți.»

În versurile următoare:

Vântul s'ării me va plânge,
Șuerând la inserat;
Pëcurării toți s'or s'ringe
La mormântul meu uitat.

De veți pune o pauză la sfârșitul versului întâiu, și veți legă, din contră, versul al doile cu al treile și al patrule, va eși un nou înțeles posnaș; adeca: «că pëcurării se vor s'ringe la mormântul meu șuerând» și se știe că nimene nu vine să vedă un mormânt cu chef de șuerat.

Legătura unei fraze complet despărțită prin un punct, de o altă, strică de asemenea cu totul înțelesul amândoror.

Prin urmare trebuie ca cineva să bage bine de sémă unde trebuie să aplice legătura și unde despărțirea absolută.

Voi să dau un exemplu detaliat, frasarea unită cu legăturile și spațiile necesare. Me voui servi de litere cursive pentru a arată cuvintele ce s'unt simplu accentuate, și de litere „compacte“ pentru cele accentuate culminante. Pausale vor indică un spațiu mai mare, după impregiurare; semnul * o tranzițiune dela culmea de sus, la cea de jos, s'eu din potrivă; (*), va însemnă o tranzițiune repede legată.

Etă astfel scris, o parte din monologul lui Figaro din «Nunta lui Figaro» de Beaumarchais.

O femeie! — femeie! — „femeie!“... (*) ființă slabă și „înșelătoare.“ — * Tote animalele depe lume, își au instinctul

lor, — (*) al teu? — să fie el ôre „înșelător!“ — — — * După ce intru una m'a respins, când o siliam «să se hotărêscă.» naintea stăpâniei sale; (*) în minutul când imi dădu cuvântul ei; (*) în mijlocul chiar a „ceremoniei!“... — * »Ridea« cetind șiretul! — și eu, ca un zebzec... (*) »Nu!“ domnule conte! „n'o vei are!“ domnia-ta „nu-o-vei-are!“ — — — Pentru că ești un mare senior, te crești și un mare „geniu?“... Nobleță, avere, rang, „frunșete!“ toate aceste te fac „asă de mândru!“... — * Și „ce“ ai făcut dta, ca să ai „atâte“ bucurii? (*) T-ai dat ostenela de a te naște — și nimic mai mult! — — * „și apoi“... un om destul de ordinar!.. pe când eu! uită-te, perdut în norodul întunecat, mi-a trebuit să dezvolt mai multă știință și socoteli. numai pentru ca să pot „trăi,“ — de cât ar trebui cuiva, ca să guverneze „trei-spre-șee regate!“... (*) și dta, vrei să te lupți, cu mine!?!... — — — A! — vine cineva!... * E „ea“!!... — * Ba nu-i nimene! — — Nôptea e nêgră ca dracu! — și în acest timp eu fac prôsta meserie de însurățel, (*) cu toate că nu-s decât pe jumătate. — — — Să fie ôre 'n lume ceva mai anopodă decât sôrtea mea? — — — Fiul, nu șciu cui; furat de bandiți, crescut în obiceiurile hoșești — — „me disgusta!“ într'o bună dimineță de dênșii, și voii să întreprind o carieră nouă! (*) „o viață onestă“... și „totuș,“ unde me întorc, unde me duc nu pot da peste noroc!... Înveț chimia, farmacia, „chirurgia!“ (*) și totă încrederea unui mare senior abid-mi dă voe să mănuesc o lanțetă de veterinar... — — * Disgustat de a mai supără dobitocele bolnave, cu lanțeta mea, — și pentru ca, (*) din potrivă să le înrezeze! — (*) me arunc de-adreptul — — în teatru! — * Nu cumva credeți, că trebuie să-mi fi legat o pëtră „de gât?“... — — * Construiesc o comedie de moravurile „seraiului!“ * Ca autor spaniol! cred că pot să amestec și pe Mohamed, fără multă bătaie de cap, în piesa mea. (*) Dar!... la minut, un trimis extraordinar... de nu știu unde, se plânge că ofensez prin versurile mele pe „sublima Pôrtă,“ — pe „Persia!“ — o parte din peninsula „Indiei!“ — „tot Egiptul!“ — regatele Barcei, Prinolei, Tunisului, Algerului și Marocului!... — — (*) și etă biata mea comedie... asvêrlită... pentru a lăce plăcerea „prinșorilor Mohamedani!“... (*) „cari,“ nici unul, cred, nu șciu măcar să cetescă, dar „cari,“ (*) ne amenință mereu spînarea potecându-ne „Câni de creștini.“

Am transcris acêsta bucață de frasă, după modelul incipuit, pentru a se puté cineva esercită în mod mecanic în frasarea, intonarea și diversele tranzițiuni ale recitării s'eu vorbirii. Dar de aici înainte ori care cetitor pôte să useze de acest mijloc, însemnând pe fiecare tecst ce ar voi să reciteze, sublinierile și celelalte semne de tranzițiune, până ce va ajunge să fie în stare a recită bine ori ce la prima lectură.

Printr'o astfel de indeletnicire s'eu artificialitate, incetul cu incetul creerul se va dedă mai ușor la emiterea tonurilor și regulelor necesare unei bune vorbiri s'eu recitări.

N. A. Bogdan.

Poesii populare.

(De prin Sătmar.)

XL.

Tuturor lumea li-i dragă,
Mie mi-i cernelă nêgră;
O, lume, lume, lumuță,
Tuturor li ești mămuță,
Numai mie vitreguță.

XLI.

Dragostile și dorul
Aceste strică omul,
Și pe mine m'a stricat
O fată mândră din sat.

Culese de

Florian Danciu.

Din viața de București.

(«Patria» dramă de Victor Sardou.)

— 25 ianuarie, 1887.

«Patria» lui Sardou a venit la timp ca să ne convingem de «Patria» lui «dela Vrancea,» a cărui conferință, ținută într-una din serile trecute ale Ate-neului, ne-a mălănit inde-ajuns, făcându-ne să aflăm cu totă părerea de reu, că dl Barbu Ștefănescu e mai mult avocat, adică «incurcă-lume,» decât literat. Intr'adevăr, prin tot felul de digresiuni, dsa ne-a plimbat pela toți sfinții, numai la idolul sfânt, neînțeleș decât de cei aleși, numit «Patrie» nu ne-a dus. Și obosiți de a ne tot vedea rătăciți pe cărări pierdute, nu odată ni-a venit pe buze exclamarea: «Advocat, passez au déluge!» ér când conferențiarul ni-a mărturisit c'a terminat, am ramas bine incredințați, că tot ce ne spusese pân' atunci, așa fără cap, fără codă, nu eră decât un prolegomene neînțeleș, și că subiectul conferinței îl vom auzi tratat într'o viitoare ședință, când oratorul, acum obosit, va intra în materie.

Etă ce însemnează a voi să te perdi, când n'ai frul Ariadnei, în regiunile nebulose ale metafisicei. Sardou, inzeștrăat cu acel bun simț care a făcut dintrênsul cel mai bun observator și zugrav al moravurilor timpului, cu acel talent care l'a consfințit cel dintău scriitor dramatic contemporan, n'a căutat să trateze subiectul decât așa cum el și lumea n'trăgă bine-l înțeleg. Și rezultatul a fost, că în loc de o conferință plicticoasă, a făcut drama cea mai frumoasă din timpul acesta, și cea mai măreță din câte s'au jucat, după cum criticii franceși sunt unanimi a recunoșce, de vr'o cincideci de ani încôce.

***

Tărilor-de-jos gem sub jugul greu al Spaniolilor, cari au aici, ca guvernator, pe un demn reprezentant al cruzimilor inquisitoriale, pe ducele de Alba. Tabloul I ar vré să ne înfățoșeze Măcelăria-veche din Bruxela: dar decorul e destul de reu zăgrăvit. Ne surprinde că direcția Teatrului, care s'a hotărât să facă cheltueli cu montarea acestei piese, n'a pus în vederea decoratorului reproducția publicată în mai tôte diarele ilustrate franceze, după decorul superb făcut de Poisson pentru drama schimbată în operă și jucată la Paris, în decembre trecut. Aici prizonierii flamanși sânt aduși înaintea unui consiliu de resboiu, pentru a li se face justiția cea mai sumară. Intre aceștia e și contele de Rysoor, bănuir de resvrăitor, a cărui osândă e sigură, decă nu va puté dovedi c'a fost acasă în năptea precedentă. Oficierul spaniol dat în cuartir la casa contelui, mărturiseșce că întorcându-se năptea târdu și într'o stare de pré mare veselie, nu numai că a vėđut pe contele eșind din camera soției sale, la șgomotul ce auđise, dar a și avut cu dănsul o ușoră încăierare. Astfel Rysoor e scăpat, spre marea părere de reu a călăilor, dar o lovitură mai crudă i-a sdrobit inima: conșciința desonărei sale. Căci într'adevăr contele lipsise tôte năptea de acasă și numai mulțămirtă inadvertenței oficierului, care se află în viile Domnului, desonărea lui nu eră încă publică. Dar cum își va recunoșce rivalul? . . . Oficierul luându-și diua bună dela contele și cerându-i iertare pentru scena ce credea, că i-a făcut în ajun, îl întrebă decă rana dela mână merge spre bine. Rana? — Da, trebuie să te fi rănit reu, căci mi-ai

apucat spada cu mâna, și când am tras-o, eră plină de sange. «Etă dar proba sigură care va denunță pe vinovat!»

***

În tabloul II, facem cunoșcinta soției contelui, Dolores, o spaniolă și catolică, cărei viața conjugală i e odiosă și care ar vré bucuros ca o nenorocire să-i dea libertatea dorită. Lui Carloo inse, amantul ei, i e grăză de iubirea și dorințele ei nelegiuite, și scărba de rolul infam ce trebuie să jôce față de prietenul seu Rysoor, al cărui caracter însulă respect și iubire tuturor. După-ce contele întors acasă, hotăreșce cu Carloo lovitura, care în năptea aceea va mântui Flandra de jugul Spaniolilor, și acesta plēcă, Ryssor, remas singur cu soția sa, i cere socotelă despre cele petrecute în timpul lipsirei lui d'acasă și din oraș. Dolores i mărturiseșce cu un cinism revoltător ura ce simte pentru dănsul, drept resplată a sacrificiilor ce contele a făcut pentru ea, smulgând-o miseriei și noroiului pentru a o ridică până la sine, și-l acusă cu violență, că dându-și tôte momentele, tôte atențiunea, tôte iubirea lui, patriei și libertății, cuvinte cu totul neînțelese ei, femeie, pentru care amorul e totul, a împins-o în brațele adulterului. Intre aceste clopotul sună ora hotărâtă pentru întelnirea conjurațiilor și contele, jertfind totul pentru datorie, plēcă amenințând pe Dolores că-și va resbună. «Da, decă te voi lăsă eu!» exclamă ea, și ese 'n urma lui.

Tabloul III, care e pré frumos ca decor, dar care ar puté pré bine să lipsescă, fără ca acțiunea să suferă, ne face s'asistăm la întelnirea conjurațiilor din oraș, în șanțurile cetății, cu prințul d' Orange, chemat să mântue Flandra, și suita lui. Când totul va fi gata, cei din oraș, adunați la casa șfatului, vor da șemnalul și prințul, sigur că drumul e deschis, va intra în oraș năvălind asupra spaniolilor, amețiți de vin fiind diua lăsatului de sec.

În actul următor sântem la ducele de Alba, căruia Dolores i denunță pe contele de Rysoor ca resvrăitor și eretic (calvinist,) neșciind că denunțându-și soțul, își pierde amantul. Acest tablou e forțe important, dar în actul V drama izbucneșce în tôte intensitatea ei.

În momentul când conjurații se adună în casa șfatului, în momentul când Carloo întinde mâna să-și ia spada ce-i presintă contele, acesta zăreșce rana pe care Carloo o primise în năptea în care eră să fie surprins cu Dolores, și asistăm la o scenă admirabilă, când soțul ultragiăat, uitându-și necinstirea, face sacrificiul onărei sale, pentru a se gândi numai la mântuirea patriei, un braț vitéz ca al lui Carloo fiindu-i scump într'un timp de grea cumpenă ca acela.

Dar conjurații fiind denunțați de Dolores, complotul e descoperit, și în momentul de a da șemnalul, sânt surprinși și impresurați de Spanioli. Clopotarul Ionas, tirit de sbiri să sune șemnalul, pentru ca prințul de Orange să cadă în cursă, dă șemnalul care trebuie să spună prințului că totul e pierdut. Prințul se va retrage, e scăpat, dar Ionas plătēșce cu viața devotamentului seu.

În tabloul VI se desfășură o scenă violentă între ducele de Alba și Dolores, căreia i se refuză iertarea lui Carloo. Dar monstrul are și el o inimă, și intrênsa o parte care simte. El are o dragoste nemărginită pentru fiica sa Rafaela, pe care o vede murind, și care e ângerul iertării și al îndurării. Rafaela iubiă pe Carloo, de când acesta vėđend-o espusă insultelor poporului, ce uria în ea pe neinduratul asupritor al Flandrei, i luase apărarea. Ea cere și capetă iertarea refuzată contesei. Dar tocmai acesta va atrage asupra lui Carloo blăștemele amicilor sei, cari

*

il acuză de vîndător. Carloo inse a făgăduit contelui de Rysoor să 'ndure toate invinuirile și să trăească numai pentru a-și implini sarcina grozavă ce i s'a impus și pe care el a primit-o cu jurămînt, de-a descoperi și pedepsi pe trădător.

Tabloul VII éráș pôte să lipsescă. El ne arată cortegiul conjuraților, osândiți să moră pe rug, ca răsvrătitori și eretici. Contele Rysoor lipsește dintre ei: mâna unui prieten i-a strecurat un cuțit cu care ș-a străpuns inima pe pragul camerei de casnă, temîndu-se ca nu cumva durerea să-i smulgă fără voia lui, vr'o mărturisire.

In tabloul final, ne aflăm acasă la contele de Rysoor. Dolores veselă d'a se vedé liberă, își zorește amantul să plece, lăsând la o parte proiectele de resbunare ce-l frămîntă. Și când Dolores i mărturisește, că a pregătit tot pentru plecare, că are chiar un bilet de liberă trecere pe care l'a obținut dela ducele, întreg adevêrul, in tótă grozăvia lui, se desfășură lui Carloo. Amorul face loc resbunării și tirînd-o la feréstă până unde ajung flacărele rugului și blăstêmul celor cari pier jertfe ale iubirei lor de patrie, el își implinește jurămîntul făcut lui Rysoor: e Carloo care lovește, dar sînt Flamanții tradați cari își resbună; apoi se repede in mijlocul tovarășilor sei, ca să moră cu dênșii.

In cronica viitoare vom mai revini.

A. C. Șor.

Balul „Junimei“ in Cernăuți.

— La 3 faur. —

In 3 faur e. n. arangia societatea academica română «Junimea» dela universitatea de aici un bal in localitățile societății filarmonice germane. Balul fu deci național român. Pe comitet il constitui societatea «Junimea» singur din studenți universitari români și din persoane de stare, cari nu ș-au rupt legăturile lor încă dela universitate. Un comitet forte mare, ce avea numai trei presidenti, dintre cari unul i de onore. Tustrei lucrau in armonie și membrii comitetului asemenea. Pregătiri se făceau și invitările se trimiteau prin toate părțile țerii, și mulți români fure invitați și mulți omiși. Dar cine să șcie pe tot românul, ce trăește in Bucovina! Trebuie să se mîngăe, că la anul viitor va fi invitat, dacă gentileța nu va fi prę incordată. Sosise și ziua balului, e drept érá joia, ca totdeauna. când Junimenii arangéză petrecerea lor.

Toți visau de strălucita reușită, căci in zăpăcela acesta au și uitat a invita ca totdeauna pe jurnaliști, și anume pe cea română și germană. Adeca ei invitară numai pe redactorul gazetei oficiale germane din Cernăuți, cu ce i-a dat un nimb deosebit balului. Un bal fără jurnaliști e ceva cu neputință, lipsește parecă caracterul public, și balul e a se arangia ca sub incognito, și mai ales in vederea presei române. Balul «Junimei» érá adeca anul acestă fără caracter public român, dar tot recunoscut de gazeta oficială cernăuțană. M'oi silii deci a păstră caracterul acesta al balului.

Decorația salei érá simplă, mai cu gust antechambrul ei pentru domni, ce s'ar încăldi prę tare la joc: aici găsiu bună recorelă, érá frig ca afacă, dar arangiată cu gust. Găsiu și fotoliuri și scaune. Podiul. pe care érá aședată musica regimentului bucovinén nr. 41 baron Vecsey, érá asemenea bine arangiat, căci érá străformat intr'o grădinuță de brădișori. Din ea se vedea numai capelmaistru, musica érá ascunsă in grădină, ce érá iluminată cu lampioni verđi. Loge mai că deșerte, din trênsese se zăriau numai capete

bărbătești. Sala érá indestul de plină, dar totuș nu ca in anii trecuți.

Din boerițe nu vinise nimene. Din boeri vedeam pe dl Alesandru baron Vasilco, Niculai baron Hurmuzachi, Constantin cavaler de Buckenthal. Unele dintre dame au apărut și in costumuri naționale. In costum național a fost dna Dljanski din Siret, Badaluța din Partești, dșóra Danu, dșóra Zavadovski, Litviniuc, Stefanovici, dna Cotcan și Stefanovici din Mihaileni in România, dna Volcinski. Cea mai mare parte de dame inse in toaletă de bal, unde covêșia colorea verde. Dintre dame enumerăm pe dómna Aglaia Cosovici, dșórele Stámati din Besarabia, Tabora din Cotimani, Cozub din Rădăuți, dșórele surori Reneiu de Hirsani, Mandicevski, Onciul Aspasia, Aglaia Gribovici, Nastasi din Vașcuți, Diaconovici, Stefanovici, Totoescul etc. Dintre domni am observat pe colonelul Teodor Seracsin, T. Uhle, presidentul tribunalului, Piteiu Mihaiu, proies., Cornel Dosovici, consilier trib., dr. Diaconovici, Tabora, comisar din Cotimani, Cozub Emilian din Rădăuți, căpitanul Stefanovici din Mihaileni din România, dr. Emanuil Seleski avocat, Klimesk burgmaistru Cernăuților, Eisenstein, colonelul regimentului husarilor nr. 16, Orest Reneiu de Hirsani, Onisim Tiurcan secretar, dr. Tiurcan medic, preoții Mitrofanovici, Volcinski, Badaluța, Totoescul etc. și o multime de tineri.

Se jucă forte mult, dar petrecerea érá cam slabă. Regretăm, că conversația se făcu in limba germană și chiar pe arangeri găsiu, că la arangiamente se usau adese de limba germană. Tinerii jucau mai mult cu damele cu toaletă franceză, decât cu dómnele române in costum național. Balul «Junimei» pare că a scăput mult din caracterul seu național, și-ți vine a crede de bine, că nu faci parte din comitetul arangiator.

Balul seménă mai mult unui bal nemțese. In cotro te intorceai, se izbiă auđiul teu de limba germană. Apuci in urmă singur a vorbi nemțese, că dóră n'ai să fi priceput cum se cade. Mai că îți vine a crede, numai exaltații jócă cu damele in costum național. Multe dintre dame ședeau fără ori ce convorbire și apoi ne mirăm, de ce scad balurile naționale și din an in an se cercetéză mai slab. Să credem, că in viitor va fi mai bine!

Dionisiu O. Olinescu.

Moda.

— Viena.

Februarie e luna de predilecțiune a lumii tinere. Așa brilantă prin splendóre și illusion, frumuseță și grație, nu e nici una. Totul se petrece, totul jócă, supéză, face curte séu lasă ca să i se facă curte și deja cu câteva sêptemâni mai inainte se angajéză la primul vals. Precum se vorbește de mai, că-i luna privilegiată a călătorilor de nuntă, așa se vorbește de februarie, ca de luna primelor cochetării și a epocii saturnice a micelor plăcute romane. Flori, speranțe, fire aurii sbóră prin inimile june și impletesc pe cele mai tinere și mai inocente din ele in farmecul primei iubiri. Încă nu se șcie ce o să vină, dar ce să faci, inima de șese-spre-dece ani e așa fericite! Dorește singurătatea și totuș abia pôte așteptă primul bal. In fine a devinit o mirésă fericită, capriciosă, care șcie să istorisescă un roman complicat despre iubirea ei și noi observătoarele am vedut numai frânturi ocașionale: un suris, ochi frumoși, o privire, un moment inse de sigur și acele toalete.

Se dice, că moda de acum cuprinde gustul a

trei seculi, începând dela Catarina de Medicis până la Madame de Recamier. Acésta invederază bogăția toaletelor noastre, acésta oferă un tablou splendid de combinațiuni surprinzătoare și contraste picante, ce intrunește o sală de bal din februarie 1887; inse sigur nu se pôte face o critică pregnantă asupra fisionomiei modei de acum. Moda de astăzi nu silește, nu ne astringe. Când frumoșa și intristată soție a lui Henrich al II-le își da totă silința de a emula cu toate artele muieresci contra grațiilor Diane, pentru de a mișcă pe soțul ei, toaleta acestei muieri eră supusă unei reguli stricte și până pe acel timp, când pe taburetele du siècle des petits soupers ședeau muieri pudrate, cu plastery de frumusețe pe fețe și rochii enorm de lungi, mici și grațioase ca păstorțele lui Watteau, decretale modei erau neschimbavere. Astăzi se cugetă la așa toaletă, cum alta să nu aibă. Astăzi se compune costumul după fantasia, după statură, per, după fisionomie, apoi se fac copii după unul și alt secul, și combinațiunile modei sânt fără fine. Acésta dă modei o expresiune deosebită de ceea a trecutului. Dcă rochia cea bogată rosa, pe care o a purtat Ninon și Marion de Lorme, acăr cochetării făceau pe marele Richelieu copil, e erăș modernă, totuș din asta cauză nu e modernă pentru toate femeile. Nu ca atunci când focosa Montespan cu ochii ei cei frumoși de demon, se șciea costumă ca și cavalieră blondă și când mamele inaintate in etate se îmbrăcau ca fetele lor, astăzi numai o singură lege: frumuseța voește de a regulă mii de femei diverse. Dcă capriciul parisianei ia astăzi modelul unei toalete noue din tradițiuni picante, cari conduc in salonul madamei L'Ange, așa nu urmăză din asta cauză d'a decoltă taliele de tot tare și d'a face împreună erăș timpul directorului. Dcă englesa ține de high a purtă in sala de bal stufe dure pârșe, totuș fu erăș densa, care aduse en vogue estraordinară trasparența eterică a tülului in acest seson, și testurile cele frumoșe capricioșe fantastice a prese. Tülul se pôte privi ca stufa cea mai plăcută pentru fete tinere și cu deosebire in acest seson cel de mătasă cu vârste e förte căutat.

Stella.

LITERATURĂ ȘI ARTE.

„Denisa“ româneșce. Renumita piesă «Denisa» de Dumas-fiul, care a avut un succes mare la Teatrul Național din București, ese pentru prima-öră in traducere română in föia noastră; traducerea e aceeaș, cu care s'a presintat pe scena din București și pe care ni-a pus-o la dispoziție ênsuș dl traducător. Tot dsa traduce și pe «Francilon», care asemene o va publică in «Familia.»

Monumentul lui Miron Costin. Unul din cei mai buni sculptori români, dl Stefan Valdubea, intorcându-se din străinătate la București, acolo, la indemnul dlui V. A. Urechia, a făcut monumentul lui Miron Costin, renumitul cronicar al Moldovei. Macheta represintă pe eminentul bărbat in picioare, ținend cu mâna dreaptă o pênă cu care scrie, ér cu cea stângă un volum de hârtii. Pe pedestal impregiurul picioarelor sânt impărășciate mai multe cărți și manuscrise. Imbrăcăminteia lui este a unui boer din Moldova și ne amintește epoca in care a trăit Miron, adeca la 1650. O manta lungă, blănită, förte bogată, acopere apröpe tot corpul; intredeschisă dinainte, lasă să se vedă pantalonii förte strêmți, pe șare se desamnă mușchii gambei bine desvoltați. La picioare pörtă sandale ajustate și legate dinainte cu mare ingrigire. Dar atențiunea cea mai ingrigită e dirigiată asupra capului. El este coafat de o cască de om resboinic, fruntea e largă

contractată la rădęcina nasului, gura zimbitöre intredeschisă: pare că vorbește. O barbă lungă și buclată se confundă cu un păr asemenea buclat, care cade in abundanță pe umeri; fisionomia e energică, expresia francă și hotărîtöre ca a unui om, pe care nimic nu-l pôte sdruncină in ideile sale. Artistul cu talentul ce-l caracterisă a căutat să dea operei sale un tip apröpe identic cu vitejii din secolul al XVII-le, cu aceeași atitudine imponentă, in care se reflectă și măreția sufletului. Anatomia este cu toate amênuntele căutată, mușchii și dispoziția tendonelor nu lasă nimic de dorit. Niunic in fine nu e omis in acésta operă, a cărei perfecțiune atrage atențiã și in acelaș timp admirațiã observatorului. Macheta după care se va lucră statua este numai de un metru. Acésta va fi efectuată de o mărime de 2 ½ metri și turnată in bronz la Florența, unde dl Valbudea va plecă curënd, spre a-și termină studiile sale in arta sculpturiei. După acésta schiță dl Valbudea a lucră cu o artă nu mai puțin distinsă și bustul lui Miron Costin in mărime normală, pe care il va produce in mai multe esemplare, ce vor fi aședate in diferite edificii publice a Bucureștilor.

istoria Românilor din Macedonia. In curënd va eși la luuină, precum anunță «Voința Națională,» o istorie a poporului român din Peninsula balcanică, scrisă in dialectul macedonean.

Diaristic. „Bomba“ din Brăila a incetat d'a mai apare. In locul ei a reapărut diarul „Brăila“ sub conducerea comitetului vechiului partid național-liberal dir localitate.

TEATRU ȘI MUSICĂ.

Teatrul Național din București. După ce «Denisa» lui Dumas-fiul și «Patria» lui Sardou au avut succese atât de mari, direcțiunea a luat măsuri ca in curënd să se pötă represintă și «Francilon» de Dumas și «Contesa Sarah» de Ohnet. Cele originale nu se mai jöcă.

Societatea Armonia din Cernăuți, care a făcut atât de mult pentru desvoltarea gustului musical și literar mai cu sémă prin Bucovina, dar încât privește musica și prin alte părți, se află in agonie. Causa este, că mulți din cei ce au subscris subvențiuni și taese, nu mai plătesc. Ar fi mare pagubă, dar totodată și rușine să cađă acésta societate; de aceea credem, că cei angajați își vor face datoria.

Vlad Tepeș. Sub acest titlu s'a jucat de curënd la Iași o comedie-dramă in 5 acte, pe care afișul a mai numit-o «o frumoșă piesă populară.» A vorbi despre meritele piesei, cred — scrie «Liberalul» de acolo — de prisos, pentru cuvântul förte simplu, că ea n'are nici un merit, nici o valöre, ca lucrare literară. Un sêrbed episod din istoria Românilor, espus cu destulă neclaritate și intr'o limbă de tot päsêrescă. Cuvinte ca: infernal, miserabil, divin, teröre etc., introduse de câțiva ani in limba noastră, nu puteau lipsi in acésta piesă ce vorbește despre întâmplări petrecute cu sute de ani in urmă. Ba încă, spre culmea ridicolului, după cât aflu, in originalul piesei se pomenesce despre tunuri, când e lucru știut că de abia praful de pușcă eră inventat! Ce să mai amintesc despre luptele, sbirilor cu boerii, «lupte ce se fac pe scenă;» ce să mai amintesc despre concepțiã falsă a rolului lui Vlad Tepeș care contra pretențiunilor piesei eră drept in apretierile sale, de un caracter blând, dar furios și crud numai când eră vorba de boerii ce din impregiurări politice complotau la viéta lui, și despre lingușitori, trădători, inimizii ai țerii sêu ori ce indiviđi periculoși ordinei sociale; ce să mai amintesc chiar despre punerea in

scenă! E mai bine să tac. Trebuie s'o spun inse, că decă aş ave puterea lui Tepeş, aş pune în țepă pe toți acei ce viciezi gusturile adevărat artistice, adevărat literare, deși nu mi-ar plăce să încep cu prietenii! De altfel, pe cât a fost eu puțință, artiștii au căutat a se achită conștiincios de rolurile cu care s'au însărcinat. Semnez, că sala a fost ca ne-altădată plină de lume. M.

Concertul trei Irena Belfiore Vladaia, artistă dela Opera comică din Paris, s'a dat săptămâna trecută la Iași, în salonul societății «Amicii Artelor.» Artista, scrie «Liberalul,» secondată de dl Carol Frühling și dl profesor Otto Weiss, a izbutit a stărni un adevărat entuziasm în publicul asistent, lăsându-i o amintire trăinică și frumoasă. Vocea dșorei Vladaia e desvoltată, puternică și cu toate aceste sonoră și dulce; e ca un torent ce curge sgomotos din munte peste stânci și prepaști, și care totuși păstrează ceva armonios, ceva fermecător în murmurul și frământarea sa. Cu această voce bogată în modulațiuni și mănuită cu o perfectă siguranță, dra Vladaia cântă «Il baccio» de Arditti, «Mignon, connais-tu le pais?» de Ambr. Thomas. «Doina oltenescă» inse, cântată cu o nepusă măiestrie, a produs cel mai mare și mai sincer entuziasm, astfel că artista, ce ne recomandă străinătății cu atâta demnitate, fu rechemată de mai multe ori pe scenă, dându-se cu drept cuvânt concertului dimensiunile unui eveniment, dimensiunile unei adevărate serbători.

Societatea ortodoxă pentru literatură, retorică și musică bisericească, în seminariul archidiecezan din Cernăuți, a arangiat vineri în 11 februarie nou o conferință solemnă, cu următoarea programă: 1. «Cuvânt de deschidere» de pesidentul societății; 2. «Să cântăm ași in cor,» in F dur (cor:) 3. «Omul în creștinism» (meditațiuni relig.-mor.) de D. Barbu; 4. «Tatăl nostru» in G moll (cor:) 5. «Cuvine-se cu adevărat» in D dur (Duett:) 6. «Privire scurtă asupra religiosității și ateismului» (in limba rutână) de D. Ieremicu; 7. «Psalmul 41» in D dur (cor.) I. Vorobchievici; 8. «Când îți dice a ta conștiință» in C dur (Duett:) 9. «Un cuvânt relativ la cultivarea poporului,» de N. St. Pop; 10. «Ca pe împăratul» in B dur (octet) de I. Vorobchievici. Presidentul Societății e dl Traian Pucici, secretar dl Ioan Doroltei.

Concerte populare. Reuniunea română de cântări din Ciacova, sub conducerea dlui învățator N. Mircea, a dat acolo in 10 febr. n. un concert urmat de bal. — Corul vocal român gr. or. din *Subriaș-Jupani*, in comitatul Caraș-Severin, a dat la 7 febr. n. un concert in Sudriaș, sub conducerea plugarului Traian Tămaș; presidentul corului e parocul Nicolae Popovici, secretar învățatorul Ioan Iovanescu.

In Ticvaniu-mare, aprôpe de Oravița, Reuniunea română de cântări și musică «Armonia» a tinerimei române va da in 14 febr. n. un concert popular, însoțit de o reprezentare teatrală și incheiat cu bal, in școala gr. c. de acolo, sub conducerea învățatorului Iuliu Birou, cu următoarea programă: I. Concertul: 1. Neuderfler: «Hora Dorobanților,» poezia de S. Parjol, cor bărbătesc; 2. Bratianu: «Domnul Tudor,» cântec național de I. Niculescu, Soprano-Solo și cor miest; 3. Georgescu: «Ce ai dice?,» poezia de G. Sion, cor bărbătesc; 4. Vidu: «Sus opincă sus!» cântec popular de I. Tripa, cor miest; 5. Porumbescu: «Marșul Cântăreților,» cor bărbăt.; 6. Flechtenmacher: «Vechia mândră Românie!» imn patriotic de V. Alecsandri, cor miest. II. Reprezentarea teatrală: «Barba lui Stefan cel Mare,» comedie într'un act de G. Ba-

ronzi. Reprezentată de diletanții coriști. Personaje: Joimartin, profesor la o școală publică Nicolae Stanca; Agerina, femeia sa Elena Stoina; Stelica, ficia sa Anna Nedici; Bemol Georgiu Belea, Jonat Jacob Blaslu, Filiaș Josif Stoina, Cumpenel Georgiu Ladea, amici ai lui Joimartin Umbra lui Stefan cel Mare Jova Chitiu. Trei servitori străini. III. Petrecere cu dans. NB. La începutul pauzei 13 tineri coriști vor reprezintă dansurile naționale: «Călușerul și Bătuta.» Musică instrumentală: Capela lui Sofronie Stoica din Ciciova.

CE E NOU?

Hymen. Dl *Iulian Olinschi Olinescu*, c. r. auscultant la tribunalul din Cernăuți, s'a logodit cu dra Agnes de Ianoș. — Dl *George Luput*, învățator in Slatina, comitatul Arad, la 13 februarie se va cunună cu dra Silvia Vațian, ficia dlui Andrei Vațian preot gr. or. in Baia. — Dl *Dimitrie Grama*, învățator de stat la școlile din Bozovici, s'a logodit in 30 ianuarie cu dra Sidonia Billek. — Dl *Isaia Bociort*, teolog absolvent al diecesei aradane, s'a cununat cu dra Sidonia Avram, ficia dlui I. Avram paroc in Mișca.

Carneval. Comitetul parochial gr. or. dela biserica St. Ilie din suburbiul Fabric al *Timișorii* va arangia in 24 februarie n. un bal in sala bereriei, in folosul școlilor române gr. or. din suburbiul Fabric. Comitetul se compune din dnii Nicolae Coșariu president, Georgiu Ardelean casar, Dimitrie Svirățiu notar, Athanasie David controlor, Nicolae Jean, Petru Brașovan, Savu Todorescu, Paul Ioanovici, Alecsa Murgu, Petru Bocean, Georgiu Raicu, Dimitrie Maxim, Eftimie Miluțiu, Ilie Georgiu, Costa Carte, Spiridon Mihai. Damele sunt rugate încât se pôte a participa in costum național. — *Junimea română din Alba-Iulia* va da acolo in 17 februarie n. un bal in «Otelul Național,» in folosul ambelor școle române din localitate. Damele sunt rugate a se presintă in toalete simple. Comitetul arangiator: Rubin Patiața president, Gavril Pipos, George Chețan, Ioan Franc, Iosif Cirlea, Petru Cirlea, Simion Cistean, Emiliu Filip, Romul Pascu. membri in comitet. — In *Mahala* Timișorii a doua serată română, la 5 febr. concert-teatru și joc, a reușit bine. — In *Maerele* Timișorii asemenea s'a dat in 5 febr. o serată, care a avut succes bun. — La *Domasnea* s'a dat in 3 februarie o petrecere, arangiată de dl Ioan Pepa, care a mulțumit toate așteptările. — La *Brașov* Reuniunea română de gimnastică și cântări va da la 26 februarie n. un bal-calicot in sala otelului Nr. 1. Intrarea este condiționată de stricta observare a toaletei următoare: pentru damele danțătoare: 1. Haină de Cretonne după model; 2. Colórea rosa seu albastră cu desin; 3. Garnitura hainei diu aceeaș stolă; 4. Pôdoba pe cap o singură ilóre. Pentru domni: 1. Toaleta neagră de bal; 2. Legătură albă; 3. Mănuși albe seu paille.

Căldindarul săptămânei.

Țiua sêpt.	Căldindarul vechiu	Căldind nou
Duminnea fiului retacitu Ev. dela, Luc'a c 15, gl. 2.		
Duminecă	1 S. Muc. Trion	13 Benedict
Luni	2. (†) <i>Intemp. Dlui</i>	14 Valentiu
Mărți	3. Santul Simeonu	15 Faustin
Mercuri	4 Cuv. Isidor	16 Iuliana
Joi	5 Martira Agatea	17 Silvin
Vineri	6 Păr. Vucol.	18 Concordia
Sâmbătă	7 Păr. Parteniu	19 Susana